

12.4.2021

Kuntien ja aluehallintovirastojen terveydensuojeluviranomaiset

Yleisten uimarantojen uimaveden laadun valvonta uimakaudella 2021 ja uimarantoja koskevat raportoinnit

Valvira ohjaa terveydensuojelulain (763/1994) ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa. Tässä kirjeessä annetaan ohjeita sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (177/2008) soveltamisalaan kuuluvien yleisten uimarantojen uimaveden laadun seurantaan ja valvontaan sekä uimarantoja koskevaan raportointiin.

Koronavirusepidemiasta huolimatta tulevaan uimakauteen on varauduttava kuten normaalioloissa. Valtioneuvosto voi tehdä päätöksiä, jotka vaikuttavat uimarantojen käyttöön, mutta tällä hetkellä niitä ei ole tiedossa. Uimarannoilla on syytä tiedottaa koronavirustilanteeseen liittyvistä hygieenisistä ohjeista tartuntariskin ehkäisemiseksi. Uimarantojen pukeutumis- ja WC-tilojen siisteyteen sekä käsienpesumahdollisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Valvira päivittää tarvittaessa koronavirustilanteeseen liittyvää uimarantaohjeistusta ympäristöterveydenhuollon ekstranettiin (yth.valvira.fi).

Yleiset uimarannat

Valvontayksiköiden on tarkistettava Vati-järjestelmästä alueensa yleisten uimarantojen tiedot 30.4.2021 mennessä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä seuraaviin tietoihin ja niiden oikeellisuuteen:

- uimavesiprofiilin ja uimavesitulosten verkkosivusoitteet ajantasaiset/oikeat;
- uimarantaluettelon vaikuttavat muutokset;
- uimarantaluettelon julkistaminen ennen uimakauden alkua; sekä
- yleisön mahdollisuudet vaikuttaa uimarantaluettelon.

On syytä muistaa, että yleisten uimarantojen verkkosivusoitteet on löydettävä kunnan verkkosivuilta ympärivuotisesti ja ne on oltava helposti löydettävissä.

Uimaveden laadun seuranta, valvonta ja näytteenotot

Uimaveden laadun säännöllistä seuranta ja valvontaa varten laaditaan seurantakalenteri, johon merkitään näytteenottojen ajankohdat. Seurantakalenterin laatimisessa otetaan huomioon kaikki

näytteenotolle asetetut vaatimukset. Näytteenottojen väärään ajankohtaan ja näytteenoton unohtamiseen johtavat tilanteeseen, jossa kyseinen uimaranta ei saa uimavesiluokkaa. Yksikin näytteenottoon liittyvä virhe on liikaa, jos seuranta toteutetaan vähimmäisnäyttemäärän mukaisesti. Seurantakalenterin laatimisessa kannattaa ottaa huomioon edellisten uimakausien näytteenottoon liittyneet avin ja THL:n antamat palautteet.

Seurantakalenteri laaditaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Ensimmäinen näyte otetaan noin viikko, enimmillään kaksi viikkoa, ennen uimakauden alkua.
- Seuraavat, vähintään kolme¹ näytettä otetaan tasaisin väliajoin uimakauden aikana.
- Näytteenottojen väli ei saa ylittää kuukautta eli käytännössä 30 päivää.
- Uimakaudella tarkoitetaan 15.6. ja 31.8. välistä ajanjaksoa², jonka aikana uimarannalla on odotettavissa huomattava määrä uimareita.

Uimaveden laatua ja valvontaa koskevien tietojen raportointi

Uimaveden laadun raportoinnissa on huomioitava seuraavat seikat:

- Näytetulos on oikein ja käytetty menetelmä on soveltuva asetuksen 177/2008 mukaiseen valvontaan.
- Nollatulosta ei anneta numerolla nolla vaan tulokseksi kirjataan menetelmän havaitsemisraja, joko muodossa < havaitsemisraja tai havaitsemisraja (esim. <1 tai 1).
- Tuloksen ylittäessä toimenpiderajan tai tavoitetaso on muistettava tehdä kirjaus *Merkittävät hallintoimenpiteet* -tapahtumalle ja kirjataan myös lisänäytteiden ja aistinvaraisten havaintojen tulokset.
- *Merkittävät hallintoimenpiteet* -tapahtuma on aina liitettävä sen aiheuttaneeseen näytteenottoon.

Uimavesiluokka määritetään uimakausien 2018-2021 suolistoperäisten enterokokkien ja *Escherichia coli* -bakteerin valvontatutkimustulosten perusteella. Aluehallintovirastoista toimitetaan kunnan terveys- ja suojeluviranomaiselle tarkistettavat tulokset uimakausilta 2018-2020 (liite 1), joita käytetään uimavesiluokan määrittämisessä.

---

¹ Lapin maakunnassa sekä Kuusamon ja Taivalkosken kunnissa vähintään kaksi näytettä.

² Lapin maakunnassa sekä Kuusamon ja Taivalkosken kunnissa uimakaudella tarkoitetaan 25.6.–15.8. välistä ajanjaksoa.

Toistaiseksi uimavesiluokan määrittäminen hoidetaan Excel-raportilla (liite 1), koska Vati-järjestelmässä on tuloksia vain vuodesta 2019 alkaen.

Kaikkien uimavesien on oltava vähintään tyydyttävässä luokassa. Jos uimavesi on luokiteltu huonoksi viitenä peräkkäisenä vuotena, tai jos uimaveden laatua ei jo sitä ennen saada käytännössä tai kohtuullisin kustannuksin vähintään tyydyttävään luokkaan, uimaranta on asettava pysyvään uimakieltoon ja poistettava uimarantaluettelosta.

Tulosten yhteydessä raportoidaan uimakauden aikana toteutetut hallintatoimenpiteet, joita ovat esim. saastumistilanteen selvittäminen tai toimenpiderajan ylittymisen seuraaminen lisänäytteiden avulla tai uimarannan asettaminen tilapäiseen uimakieltoon syanobakteerikinnan vuoksi.

Uimaveden seurantakalenterin mukaiset laatutiedot kirjataan Vatiin 30.9.2021 mennessä. Lisäksi uimavesiluokan määrittämiseen liittyvät tiedot (liite 1 täytettynä) toimitetaan aluehallintovirastoon 30.9.2021 mennessä. Aluehallintovirastot tarkistavat alueensa uimarantojen laatutiedot ja toimittavat liitteen 1 THL:lle 30.10.2021 mennessä. THL raportoi tiedot Euroopan komission tietojärjestelmään vuoden 2021 loppuun mennessä.

Uimavesiprofiili

Jokaiselle uimarannalle laaditaan uimaveden ominaisuuksia, laatua ja uimavettä kuormittavia lähteitä kuvaava uimavesiprofiili. Uimavesiprofiiliin perustuva yhteenveto uimavedestä on oltava uimarannalla yleisön nähtävillä ja koko uimavesiprofiili verkossa saatavilla.

Uimavesiprofiilin tarkistamisen ajankohta määräytyy uimavesiluokan perusteella: mitä huonompaan luokkaan uimavesi on luokiteltu, sitä tiheämmin uimavesiprofiili on tarkistettava (STMa 177/2008, Liite IV, taulukko 1). Myös erinomaiseen luokkaan kuuluvan uimarannan uimavesiprofiili on suositeltavaa päivittää aika ajoin.

Uimavesiprofiili on päivitettävä aina silloin, kun uimarannan läheisyydessä toteutetaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat uimaveden laatuun, tai kun edellisten uimakausien aikana uimavedessä on havaittu uusia mahdollisia uhkia uimareiden terveydelle.

Syanobakteerit

Syanobakteerikukintoja on esiintynyt uimavesissä yleisesti viime kesinä. Syanobakteerikukintaan on syytä varautua myös tulevana kesänä ja havainnot toimenpiteineen on kirjattava aiempaa järjestelmällisemmin.

Asetuksen (STMa 177/2008, liite I, taulukko 2) mukaan syanobakteerien toimenpideraja ylittyy, jos niitä esiintyy uimavedessä tai uimarannalla. Syanobakteerien esiintymisen runsauden arviointi uimavedessä perustuu aistinvaraiseen havainnointiin. Syanobakteerien esiintymän kesto ja esiintymään liittyneet hallintatoimenpiteet, kuten yleisölle tiedottaminen tai tilapäinen uimakielto, raportoidaan Vatissa näytteenottona ja siihen liittyvänä *Merkittävät hallintatoimenpiteet* -tapahtumana (tarkempi ohjeistus yth.valvira.fi-sivustolla). Esiintymän keston arvioinnissa voidaan hyödyntää esim. uimavalvojien päivittäistä uimavesiseurantaa ja ympäristöhallinnon syanobakteeriseurantaa.

Syanobakteerihavaintoihin suhtaudutaan oletuksella, että niistä voi olla haittaa uimarin terveydelle. Syanobakteeriesiintymä edellyttää tihennettyä seurantaa ja yleisölle tiedottamista. Jos uimavedessä on runsaasti syanobakteereita, uimarannalle asetetaan *Uiminen ei suositeltavaa* tai *Uiminen kielletty* -symboli. Tilanteesta on myös tiedotettava uimarannan ilmoitustaululla ja verkkosivuilla. Tiedottamiseen liittyvää ohjeistusta on saatavilla Valviran Uimavesi-verkkosivulla.

Uimavesivälitteiset epidemiat

Uimavesivälitteiset epidemiat kuuluvat valtioneuvoston asetuksen (1365/2011) mukaisesti ilmoitettaviin, selvitettäviin ja raportoitaviin epidemioihin. Uimavesiepidemian epäilystä tehdään ilmoitus elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden ilmoitusjärjestelmään (RYMY-järjestelmä). Uimavesivälitteisen epidemian ehkäisemistä ja selvittämistä koskevaa tietoa on saatavilla THL:n ja Valviran uimavesiä käsittelevillä verkkosivuilla. Suolistoperäiset mikrobit ovat aiheuttaneet uimavesivälitteisiä epidemioita ja hellekesinä rannikkovesien *Vibrio*-suvun bakteerit myös yksittäisiä sairastumisia, kuten iho- ja korvatulehduksia. *Vibrio*-suvun bakteerit voivat aiheuttaa terveysriskin erityisesti henkilöille, joiden puolustuskyky on alentunut sairauden tai pitkäaikaisen lääkityksen vuoksi ja joilla on rikkoutunut iho tai muita haavaumia.

Lisätietoja

Valvira, Uimavesi -verkkosivu: <http://www.valvira.fi/ymparistoterveys/terveydensuojelu/uimavesi>

THL, Uimarantojen vesi -verkkosivu: <https://www.thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi>

THL, Uimavesivälitteiset epidemiat -verkkosivu: <https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi/uimavesivalitteiset-epidemiat>

Valvira, Uimavesivälitteisen epidemian selvitysohje: <https://www.valvira.fi/-/uimavesivalitteisen-epidemian-selvittaminen>

Uimavesivälitteisestä epidemiaepäilystä ilmoittaminen (ns. RYMY-järjestelmä): <https://palvelut2.evira.fi/rymy/>

THL, Sinilevät -verkkosivu: <https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi/sinilevat-eli-sinibakteerit>

THL, Vibrio-suvun bakteerit – verkkosivu: <https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi/vibrio-suvun-bakteerit>

Lisätietoja antavat

Ylitarkastaja Heli Laasonen, Valvira, puh. 029 520 9631,
heli.laasonen@valvira.fi

Erikoissuunnittelija Outi Zacheus, THL, puh. 029 524 6374,
outi.zacheus@thl.fi

Ryhmäpäällikkö

Kari Kunnas

Ylitarkastaja

Heli Laasonen

Liitteet

Liite 1. Prosenttipistelaskuri 2021.xlsx (sis. uimakausien 2018-2020 tarkistettut tulokset)
HUOM. THL toimittaa liitteen suoraan ao. aluehallintovirastoon.

Tiedoksi

STM / Jarkko Rapala
THL / Carita Savolainen-Kopra ja Ilkka Miettinen